

Slab gospodar prodaja, dober gospodar kupuje

Civilna iniciativa
„Izbrisani mali delničarji NKBM

Vsebina predstavitev

1. Prisilna razprodaja slovenskih bank: NKBM in Gorenjske banke; + NLB in Abanke
2. Nestrokovna in nepravna sanacija bank
3. Razprodaja slovenskih bank in podjetij?
4. Sedanje stanje na slovenskem finančnem trgu in predlog povrnitve zaupanja vlagateljev
5. Tožiti odgovorne v Evropski komisiji in Evropski centralni banki ter kolaborante (razkritje dokumentov sanacije bank)

1. Prisilna razprodaja slovenskih bank

- ▶ ‚Prodaja‘ NKBM za **250 M€** (milijonov evrov), ko so:
 - ▶ delničarji od države kupili pol banke za **309 M€** in
 - ▶ banko dokapitalizirali 2008 in 2011 z **215 M€**;
 - ▶ država leta 2012 in 2013 vložila še **970 M€** → **1,5 G€**
- ▶ Prodaja **uporne** Gorenjske banke pod likvidacijsko vrednostjo 298 € za delnico Kostiću iz Srbije
- ▶ Sledita (raz)prodaji **NLB** in **Abanke** s **Celjsko banko**
- ▶ V nacionalni lasti ostane **5,8 %** delež bilančne vsote:
 - ▶ Delavska hranilnica, Deželna banka in Lon

2. Nestrokovna in nepravna sanacije bank – primer NKBM

- ▶ Celotni kapital 30. 9. 2013: **+278 M€** → **-67 M€** – cenilci romunski študenti, ocene nepremičnin iz avta
- ▶ Oslabitve: 500 M€ (2011), 850 M€ (30. 9. 2013) + 457 M€ = **1 310 M€** (17. 12. 2013), da so izničili kapital
- ▶ Ne revizorji temveč **svetovalci** Ernst&Young, ne MRS, z izjavo o ne-prevzemanju odgovornosti (disclaimer)
- ▶ Velik padec BDP v 2013–2015, ko je BDP že rasel: **-10,9 %** → **+4,8 %**; 2014–2016: **-3,3 %** → **+8,1 %**

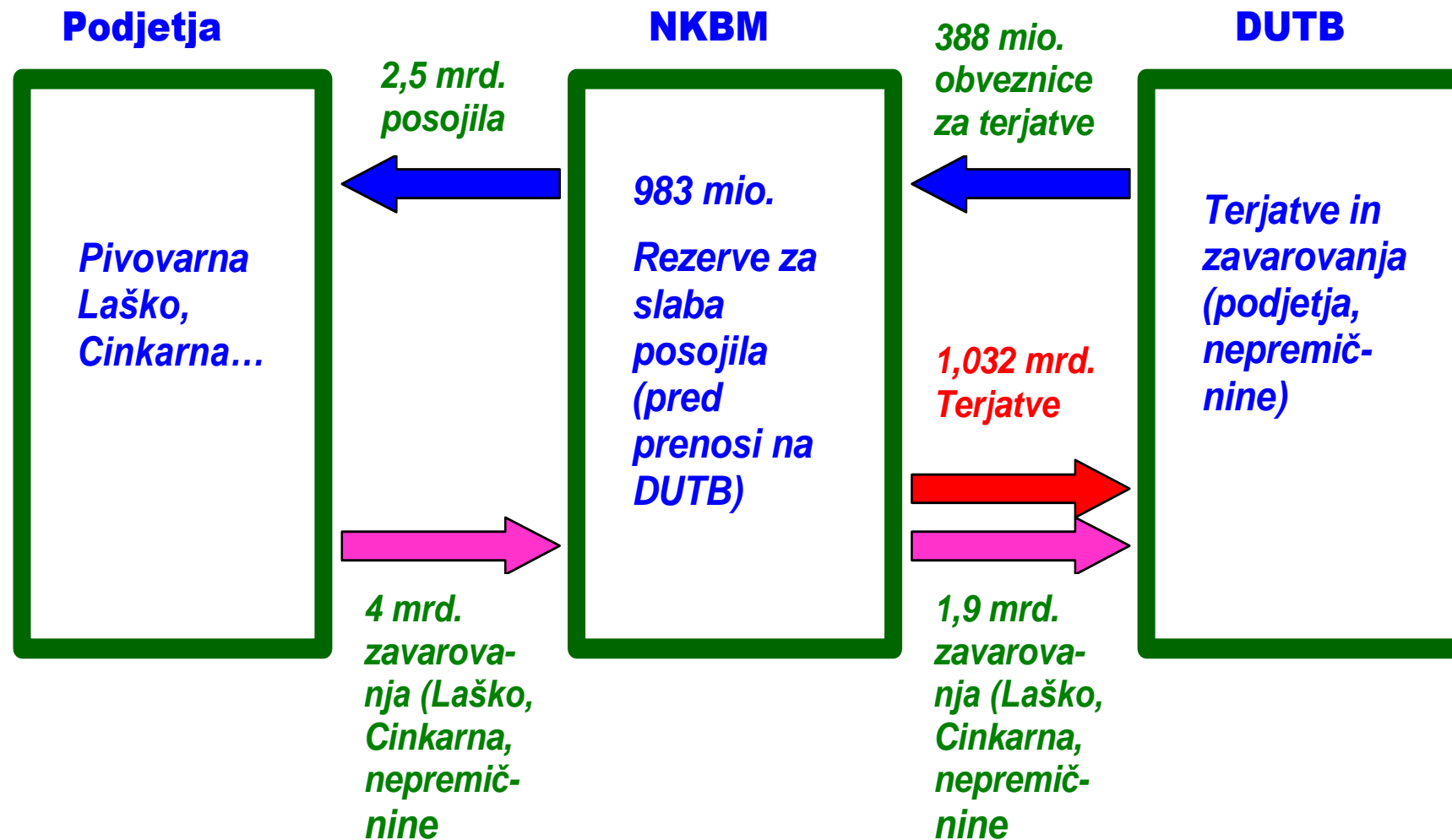
Tri faze „ropa stoletja“

1. Z oslabitvami v računalniški simulaciji znižati kapital in podrejene obveznice na minus nekaj M€
 - ▶ npr. NKBM: –457 M€
2. Napolniti banke s čim višjo vlogo države – **2959 M€**:
 - ▶ Bole, EIPF: vsaj **1,5 G€** (milijarde evrov) preveč
 - ▶ NKBM 2015: **28,1 %** kapitalsko ustreznost (najvišjo v EU), zahtevana je najmanj **9 %**
3. Prodati (napol podariti) klienteli v ZDA in EU, npr.
 - ▶ NKBM: **250 M€**, v pol leta po ECB **440 + 17 M€** dobička

Ustvarjanje izgube in prenos na DUTB

- ▶ Primer Celjske borzne hiše, CBH v stečaju:
 - ▶ Kredit je bil zavarovan z delnicami Letrike
 - ▶ Cena delnice na trgu je bila **33 €**
 - ▶ AQR: razvrednotili so jih na **10,5 €**
 - ▶ Razliko **-22,5 €** so knjižili kot izgubo (**3,6 M€**), zanjo zmanjšali kapital in omogočili izbris delnic, obveznic
- ▶ Prenos na DUTB:
 - ▶ Čez pol leta je ta delnice prodal Mahle-ju po **67,1 €**
 - ▶ Dobiček DUTB je bil **9 M€**, toliko so izgubili delničarji

FINANČNI TOKOVI NKBM

V Slovenijo pride trojka EK, ECB, IMF

- ▶ 2012: ZUKSB z DUTB in ZBan-1J – delnice bank < 1 €
- ▶ 2013: februar Šircelj postane neizvršni direktor DUTB
 - ▶ marec: ustanovitev DUTB, upravni odbor – Nyberg (EBRD!), Berggren (ECB), Lindgren (IMF), Šircelj (RS), ki 2 dni po zamenjavi vlade obišče Šveda Manssona (37 k€, Quartz)
 - ▶ april, EK: NKBM k 39 M delnic po 5,4 € – 285 M po 0,36 €
 - ▶ julij: *Sporočilo* EK (direktiva šele 2014), 90. točka: ne velja za banke, ki so že v postopku (NLB, NKBM); julija 2016 je sodišče EU potrdilo, da *Sporočilo* ni zavezujoče za članice
 - ▶ avgust: Pogodbe za ‚skrbni pregled‘ 10 bank: >30 M€

„Skrbni pregled“ 8 bank (AQR + ST)

- ▶ Usmerjevalni odbor: EK/DG C+F, ECB, EBA, BS in MF:
 - ▶ določil je nerealna makroekonomska scenarija
 - ▶ diktiral je pogodbene izvajalce za ST (Wyman, Berger), AQR (E&Y, Deloitte) in 5 tujih cenilcev nepremičnin, stroški pregleda 31 M€ = kot za 48-krat večje Španije
- ▶ Sloveniji je diktiral sprejetje zavez o:
 - ▶ prodaji 15 podjetij (avgusta 2013): NKBM, Telekom, ...
 - ▶ prodaji vseh podržavljenih bank, NKBM v krizi
 - ▶ znižanju tržnega deleža bank, zvišanju obresti

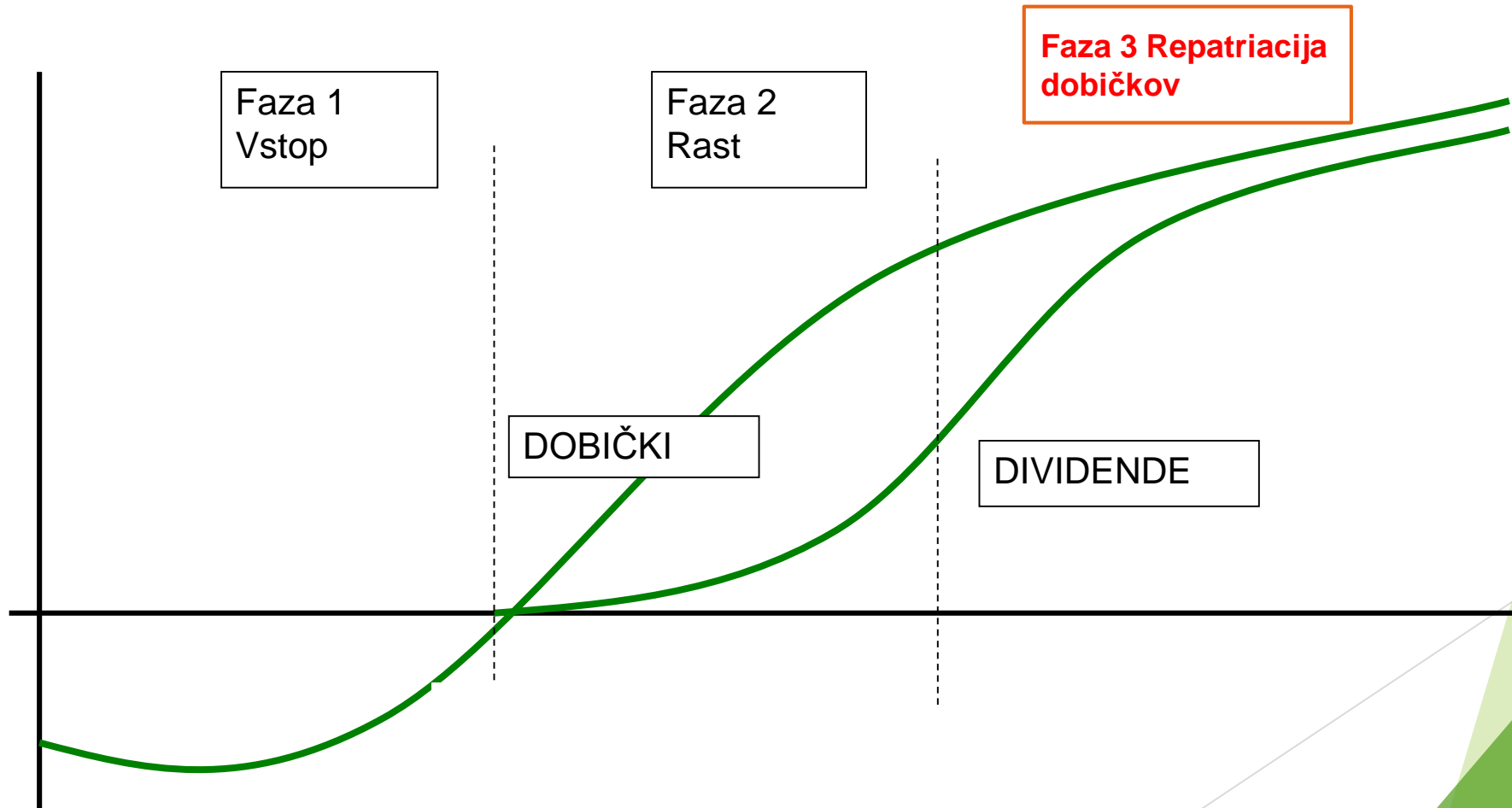
3. Razprodaja bank in podjetij?

- ▶ Ali potrebujemo svoje banke? Da – to dokazuje zadnja kriza, ko so tuje banke zahtevale izplačila
- ▶ Ali bi banke v tuji lasti ne potrebovale državne pomoči? V primeru krize verjetno bi – primer belgijske KBC v NLB ter izkušnje razvitih držav EU in ZDA v zadnji krizi
- ▶ Tuje banke dajejo v primeru konflikta nacionalnega interesa prednost komitentom iz svoje države
- ▶ Brez lastnih centrov znanja in odločanja postane država neodporna
- ▶ Prodati velik/pretežen del kake panoge, npr. papirne, železarske je škodljivo, npr. T. sladkorja, celuloze (les)

Ekonomski vidiki razprodaje

- ▶ Podržavljeno družbeno premoženje je bilo last zaposlenih, torej državljanov, ki nasprotujejo prodajam
- ▶ Prenos rezultatov njihovega 50-letnega dela v državno lastništvo je bil sprejet brez referendumu (2. povojna nacionalizacija, tokrat množice zaposlenih)
- ▶ Ko vlada 'državno' lastnino proda, je dejanje praktično nepovratno in državljanji dokončno razlaščeni
- ▶ Sledijo odlivi kapitala (dobičkov), primanjkljaj na tekočem računu in na računu investicij
- ▶ Odlivi dobičkov upočasnijo vlaganja in rast

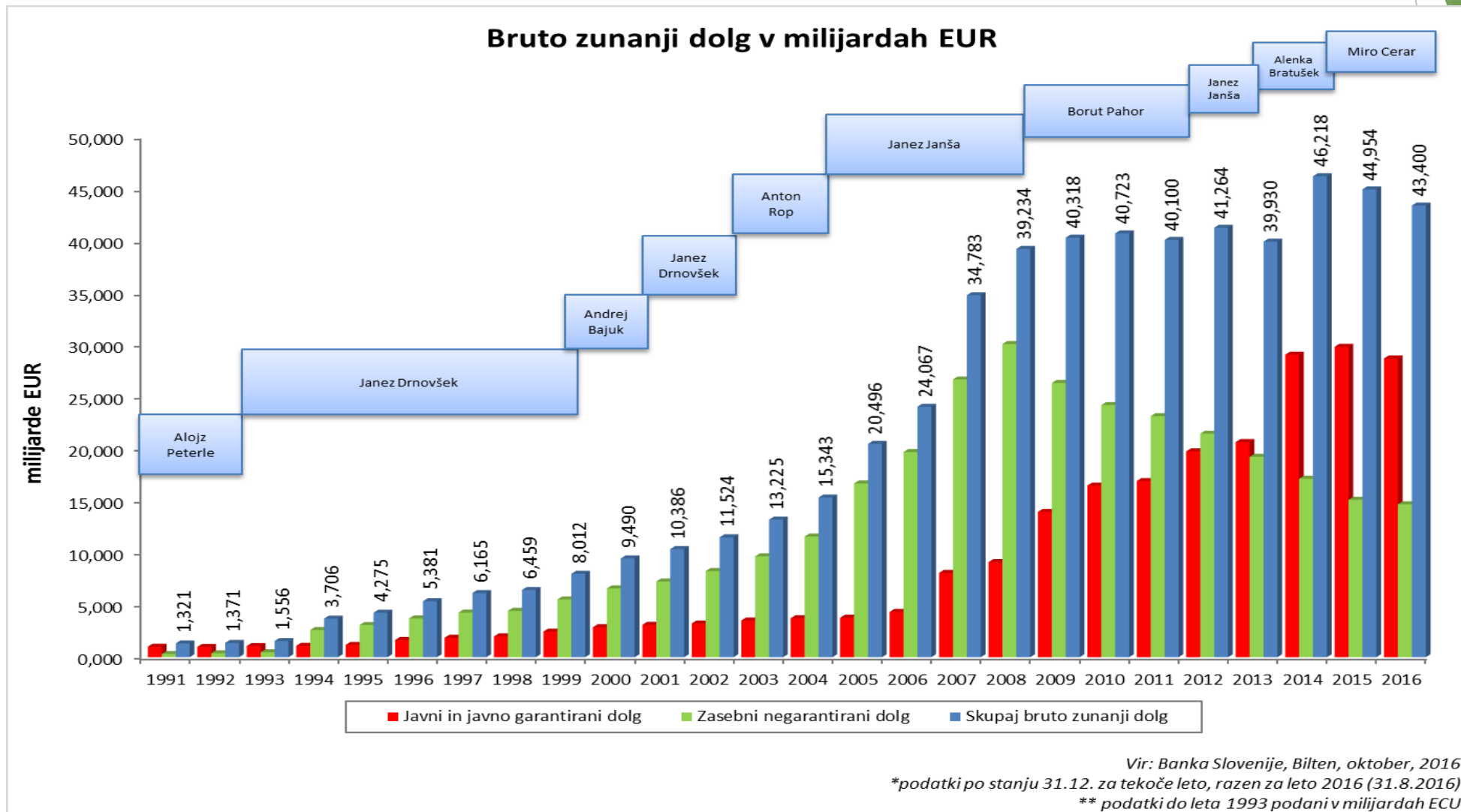
Finančni tokovi tujih neposrednih naložb, Brada, J.C. and Tomšik, V. (2003)

Razlika med zadolževanjem in prodajo?

- ▶ **Zadolževanje** – življenje na račun otrok in vnukov, ki bodo dolg odplačevali, pri nas od 10 G€ na 29 M€
- ▶ **Prodaja** – življenje na račun staršev in starih staršev, ki so premoženje ustvarjali pol stoletja
- ▶ Nakup dobrih podjetij zanima predvsem njihove konkurente in tajkune iz vzhodnih držav:
 - ▶ Mercator, Droga, Žito, Lj. mlekarne, Lj. borza → Hrvatom, Fructal, Gorenjska banka → Srbom, hotele → HR in SR
 - ▶ Savatech, Radenska, → Čehom, Eta → Črnogorcem, SIJ, Terme, Perutnina → Rusom, Paloma → Slovakom
 - ▶ Iskra, Iverka → Turkom, Gorenje → Kitajcem, Etol → Izraelcem, T. sladkorja → Nizozemcem, ki so jo zaprli

Zadolževanje Slovenije 1991-2016

Posledice zadolževanj, razprodaj

- ▶ Obresti: 326 M€ (2008) → 1 083 M€ (2014), **+757 M€**, letos 966 M€, zato ni mogoče dati več za javni sektor
- ▶ Izguba 19 % davka na dohodek (dobiček) družb v davčnih oazah (Adria Airways, Elan, Henkel, tretjina Mercatorja, MPM Engineering, Paloma, **Gorenje** idr.)
- ▶ Upad dividend za proračun (letos 279 M€) in hkrati večji odliv dividend v tujino (203 M€)
- ▶ Ne bo več prihodkov od prodaje premoženja
- ▶ Manj bo najvišje plačanih mest v upravah in NO

Posledice za državljane

▶ Za zaposlene:

- ▶ znižanje deleža plač od 50 % BDP (kot razviti) na 40 %
- ▶ od 7,5 h delovnika na 8 h, skrajšanje dopustov
- ▶ ukinitev ali/in obdavčitev stroškov za prevoz, malice

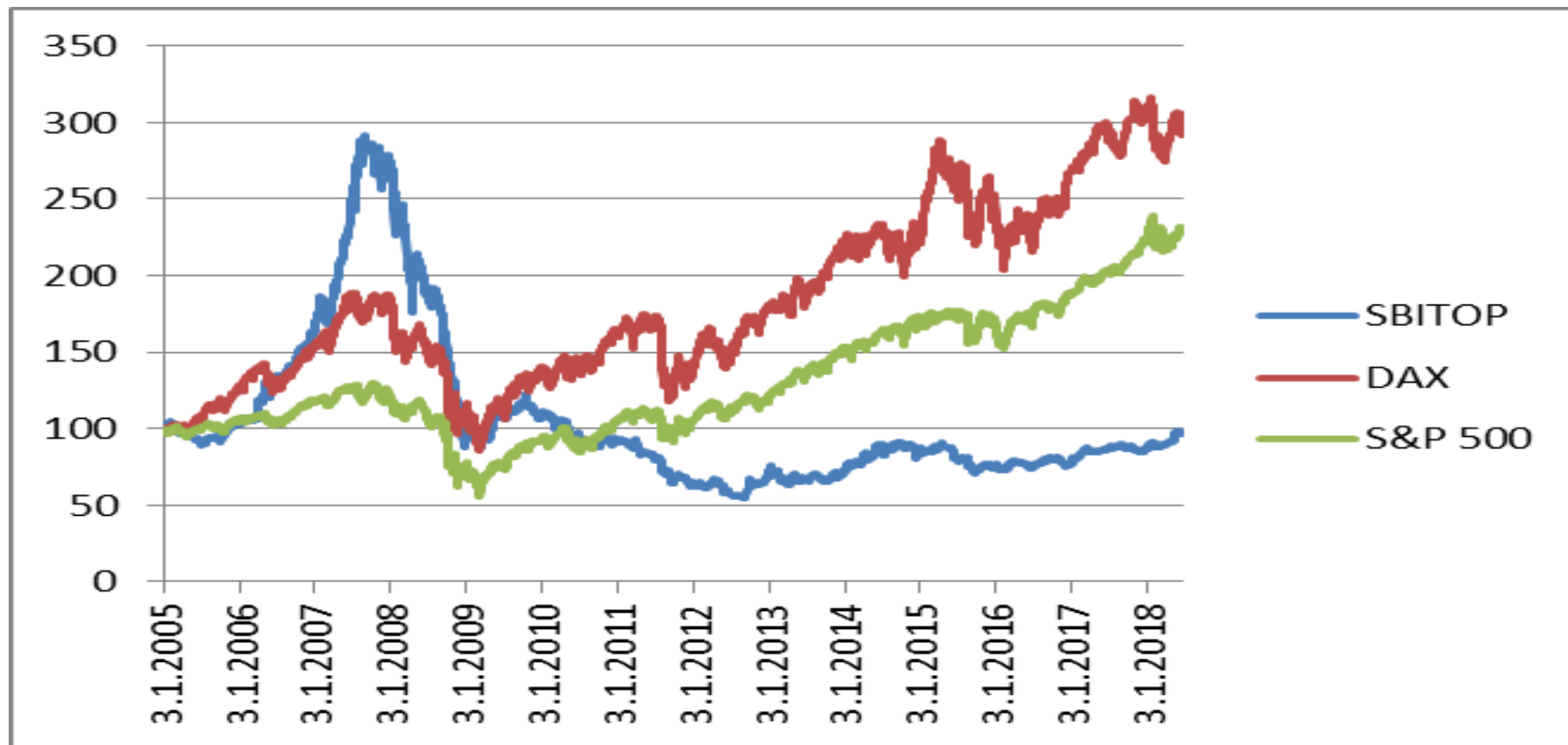
▶ Za uporabnike javnega sektorja:

- ▶ slabše zdravstvo, sociala, šolstvo
- ▶ plačljivo visoko šolstvo, participacija za zdravstvo
- ▶ pokojnine bodo še naprej padale

4. Stanje na finančnem trgu

- ▶ Uničevanje vlog državljanov:
 - ▶ Podržavljenje družbenega premoženja
 - ▶ Uničenje vzajemnih skladov Proficia, Zvonovi, NFD
 - ▶ Izbris delnic in podrejenih obveznic 6 bank
 - ▶ Ukinitev KDD, iztiskanje malih vlagateljev
- ▶ Reakcija:
 - ▶ Vzajemni in pokojninski skladi, zavarovalnice v tujino
 - ▶ Varčevanje je doseglo 18 G€ čeprav so obresti = 0 %

SBI je med krizo padel in si ni več opomogel, podjetja so podcenjena

Povrniti zaupanje v finančni trg

- ▶ Nobena država EU ni izbrisala delnic in obveznic v celoti ali prenašala premoženja bank na državno slabo banko z diskonti
- ▶ Restitucija delnic in podrejenih obveznic v NLB in Abanki, tudi za vlagatelje v NKBM, Celjski banki, Probanki in Factor banki, po pravični ceni
- ▶ Odločitev ESČP za vlagatelje Proficie Dadas letos
- ▶ Država v zakonu obljubi, da ne bo več razlaščala vlagateljev na slovenskem borznem trgu

5. Razveljaviti zaveze EK in ECB

- ▶ Predsednik ECB je prišel iz Goldman Sachsa (GS) (banka, ki regira svet), ex-predsednik EK Barroso je postal ne-izvršni direktor GS in lobira zanj pri EK
- ▶ Deutsche Bank, ki prodaja NLB, vodijo bivši uslužbenci GS
- ▶ Goldman Sachs je 9. največji lastnik Apolla, ki je dobil v dar 80 % NKBM
- ▶ Sedanji predsednik EK Junker je ustanovil davčno oazo Luksemburg, kjer plačuje 1 % davek NKBM

Brez domačih kolaborantov ni šlo

- ▶ Državni sekretar na MF Dejan Krušec je 2012 prišel iz ECB (ZBan1J in DUTB) ter se 2013 vrnil vanjo
- ▶ Državni sekretar Mitja Mavko (Zban-1L in razlastitev) je 2013 postal ne-izvršni direktor DUTB (>10 k€ na mesec) in 2014 svetovalec direktorja EBRD, 20 % kupca NKBM, ...
- ▶ Janez Škrubej je po AQR v Deloittu postal ne-izvršni direktor DUTB (>10 k€ na mesec); očitki T-2, Sava Turizem
- ▶ Alenka Bratušek naj bi postala podpredsednica EK, ...
- ▶ Guverner Jazbec je postal direktor Enotnega odbora reš. Evropske bančne unije z imuniteto; viceguvernerka v ZBS
- ▶ Dušan Mramor je postal evropski finančni minister leta ...

Zaključek

- ▶ Zakaj narodi propadajo (Acemoglu in Robinson):
 - ▶ „Države danes propadajo, ker njihove ekonomske institucije ne spodbujajo ljudi, da bi **varčevali**, **investirali** in **inovirali**“
- ▶ V Sloveniji je kapitalni trg zatrt in pregan v tujino:
 - ▶ Slovenci imamo v vzajemnih skladih samo 5 % BDP, Nemci ga imajo 40 %, v ZDA pa 78 %
- ▶ Kapitalni trg je v tržnem gospodarstvu bistven za preživetje države in naroda!

Hvala za pozornost!

Brez ekonomske suverenosti ni politične in
ne kulturne (jezikovne)

Peter Glavič
peter.glavic@um.si

Predlog sklepov posveta

Posveta o usodi slovenskih bank in razvoju finančnega trga v Sloveniji

Ljubljana, 28. Junija 2018

Peter Glavič, CI

Preprečiti prodajo pomembnih družb

- ▶ Dopolniti strategijo upravljanja kapitalskih naložb države s **strategijo nacionalne lastnine** v teh družbah, kar pomeni razpršeno delničarstvo domačih skladov in fizičnih oseb v njih
- ▶ Enako načelo naj velja tudi za financiranje javnega dolga, ki ga je potrebno radikalno znižati
- ▶ Ponovno je potrebno preveriti spisek kapitalskih naložb nacionalnega pomena in dodati sistemske banke, infrastrukturo ter najpomembnejše panoge

Revizija sanacije bank 2013/14

- ▶ NPU in tožilstvo morata nadaljevati s preiskavo sumov nepravilnosti pri sanaciji bank in jo razširiti
 - ▶ na vse banke z izbrisom delnic in podrejenih obveznic
 - ▶ v sodelovanju z Interpolom odgovornost EK in ECB
- ▶ Računsko sodišče mora opraviti revizijo cenitev premoženja bank (AQR), dodatnih oslabitev in prenosov na slabo banko skladno z zakonom o BS
- ▶ Nemudoma uzakoniti pravico do sodnega varstva izbranih lastnikov delnic in podrejenih obveznic

Popraviti storjene krivice vlagateljem

- ▶ Izbrisani bodo deležni vsaj enake pozornosti oblasti kot nekdanji hrvaški varčevalci
- ▶ Zahtevati od EK razvezo sprejetih zavez o prodaji bank in omejitvah poslovanja
- ▶ Razveljaviti prisilno (raz)prodajo NKBM in Gorenjske banke, ustaviti prodajo NKLB in Abanke
- ▶ Vrniti delnice in podrejene obveznice lastnikom v pravični višini (restitucija namesto odškodnine)
- ▶ Razvijati pozitiven odnos do vlaganj v medijih, šolah

Razvijati kapitalski trg

- ▶ Izobraževati vodstva in zaposlene za tržno gospodarstvo in varčevanje z vlaganjem prihrankov
- ▶ Uvesti model partnerskega upravljanja družb
- ▶ Ponovno organizirati izdajanje delnic in obveznic za potrebe gospodarstva z letno rastjo +2 % BDP = 1 G€
- ▶ Rehabilitirati vlaganja vzajemnih in pokojninskih skladov ter fizičnih oseb na Ljubljanski borzi in KDD
- ▶ Država se obveže, da ne bo več razlaščala vlagatelje
- ▶ Davčne ugodnosti za vlaganja na kapitalnem trgu